

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

27. Alia à merra obiecta remora.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

aulicæ ignarus, vernaculam quoque defuetudine amiserat. Quare multo labore, inuenit tandem ei muneri opportunum, scientissimum linguæ aulicæ, & vulgaris, specie cultuque liberali, nec rudem scripturæ Sinesis, & quod intererat plurimum, propensissimam operam Xauerio deferentem, seu res nostras aueret cognoscere, seu decus ambiret ex ducendo ad Imperatorem exoticarum Magistro doctrinarum, quarum erat ingens apud Sinas existimatio. Maioris fuit negotij, nautas inuenire à quibus in continentem portaretur, quod nautis, remigibus, & cuius alteri tale quid aufuro pœna capitis instaret; fuit nihilominus apud quem lucri quàm vitæ amor esset validior. Sinesis mercator inter suos honestus nomine Capoceca deuehendum suscepit in Prouinciam Cantonensem, si modo adforet dignum operæ pretium, conuenit in pondus piperis trecentorum pretio Pardaum, quorum octo regales Hispanicos, conficiunt singuli, tunc vero duodecim: hunc piperis numerum à piis, & amicis Vir sanctus mendicans corrogauit. Restabat decernendum de modo rei peragenda, promisit mercator se illum cum filiis intempesta nocte scaphæ suæ impositum, surdo remigio eiecturum in littus procul à frequentia domorum, inde is sibi quâ possit latebras captaret, quem modum si nimis intutum putaret, occultaturum se illum domi, & quadriduo post ante lucem expositurum ad portas Cantonis ciuitatis, vnde illum confestim oporteret Mandarino recta se sistere, eique literas Goani Episcopi, & Proregis ad Imperatorem exhibere. Sed hæc tanti secreti religione tam inuolabili silenda viro sancto commisit vt nullis sibi etiam tormentis extrahi sineret, vel nautam, vel scapham, vel domum in qua latuisset, Equidem, ait ad amicum scribens, aduerto me duplex hac in re periculum adire; primum ne mercator nauo priusquam promissa exsoluerit accepto, vel me in desertam exponat insulam, vel in mare demergat; alterum ne in me furorem exerat Cantoni Præfectus Mandarinus, meque ad alios deterrendos atrocibus necet suppliciis, aut sempiternis vinculis addicat, sed dum vocantem sequatur Deum, eique obtemperet, addit libertatem, vitamque adeò se nihili pendere: hoc mentis robore cum mercatore pactus, pardaos trecentos in sequestri manu deposuit, & iuratus promisit se nullis aut minis aut cruciatibus, arcani fidem violaturum.

Et hæcenus quidem Apostoli magni spes, optatis progressibus subuectæ, exin retro defluere, ac labi. Prima illas in ruinam impulit lucri famæ, generosi cuiusuis ad Dei honorem consilij germana pernicietas. Negotiatoribus Europeis sua cupiditas, conflauit miros vt assolet timores & malorum omina nunquam futurorum; mussare inter se profectioe hac sua præcipiti. P. Franciscum se quoque in præcepis trahere, licet forsitan minus, aduertentē. Mandarinum prouinciæ proximæ Cantonensis, inuolaturum sibi cum exercitu repentino, bonaque ipsorum, & vitam pessum pro sua libidine habiturum, abrogaturum absque vlla dubitatione commercij ea in insula, dissimulati potius quam permissi cursum;

M m

magnas

27

Alia à merra:
obiecta remo-
ra.

magnas inde in priuatos iacturas, grande in nomen Lusitanicum dedecus, & probrum: his plerumque suspitionibus, metuque anxij, conuenire ad Xauerium ditissimi quique, & omnem timoris, & ingenij vim ad rogandum illum depromere, si minus sui, at saltem ipsorum miseratione tangeretur, quorum omnium pater esset. Ne ipsos secum in idem exitium raperet; nec se, nec liberos, nec tam multos eiusdem nationis, ea esse virtutis & animi celsitate qua ipse pollebat. Oratione denique fusa, & querula exposuere illa damna, quae certo certius ex illo ipsius ad Sinas ingressu passuri erant ingentia, quibus praecauendis ad ipsum publice veniebant. Non passus illos diu perorare, vt vitae contemptor propriae alienam seruaret, sancte iis fidem suam obstrinxit, non ante se portum exiturum, quam omnes onustis nauibus, confectisque negotiis abiissent. Itaque Sinensis mercator, qui cum de se in Sinas transuehendo conuenerat sui cuiusdam negotij causa etiam recessit. Fide tamen dieque condita se breui rediturum, quod in portum non valde distitum nauigaret. Inter has rerum suspensarum moras, febris tentatur Xauerius, molesta magis quam timenda, quod hac intercipi sua consilia videret; quanquam huic amicorum quorundam seu nimium, seu parum sapiens caritas, haud paulo molestior accedebat, adibant iacentem, & de illa febris fatidice philosophabantur; Dei vocem hanc esse non dubiam, duplicere id sibi ad Sinas iter admonentis, ac si vir sanctus sic obscuruisset diuinis iussibus, vt esset illo verberum strepitu excitandus, aut in Dei mentem, Apostolo descendissent alij mercatores, eiusque ad illum mitteretur interpretes. Coualuit altera morbi hebdomada, integra itaque, non primum ardorem, cuius nec tenuis emanerat scintilla, sed animi comparisonem ad tam gloriosum, tantumque facinus quanta erat totius Imperij Sinensis ex tyrannide Daemonis in Christi iura, legitimi Domini, asserta possessio; si tamen aiebat, non abnueret Deus se vilem hominulum ad tantum opus adhibere.

Hoc vno mirifice reficiebatur, partem magnam diei, mari obambulans, cum Sinas prospiceret, eoque vota & suspiria praemitteret, quod nondum vocem, & operam poterat; sic moras fallebat, & impatientiam amoris, quam optati boni consuevit expectatio incendere, vel in longum, vel in dubium protracta; & quod propior boni spes, eodurcius animum torquere; liceret dumtaxat in littus illud exscendere, tanto labore, periculo, ambitu quaesitum; caeterum, quo res desineret, nihil adlaborabat, cum ea nisi in alterum ex duobus non posset recidere, quorum aequae propemodum utroque contentus gauderet; aut vitam suscitandis à Christo ex morte idololatriae, Sinensibus conferre; aut Christum Sinensibus praedicando mortem ab iis referre. Nihil ei laetum paucis quibus superfuit diebus, nihil non triste & acerbum fuisset, spe utraque per mortem excidenti, nisi verè sanctis vnum Deo placendi studium instar omnium foret, & omnium sui que adeo oblitos, ne damna quidem proprij mouerent commodi, sed vna Dei voluntas pasceret ac bearet; aestuabat enim in-

terea

terea iis affectibus sancta mens, quos vicina expeditionis persuasio monebat, quibus dum solidos cum Deo absumit dies, ventis vocantibus naues Lusitanæ omnes præter vnam, qua vectus fuerat, vela pandunt.

Dat iis Malacam, & Goam literas, fidum in paucis, & sibi carissimum Iacobum Pereiram consolatur, quæ sua causa egerat, & quæ pertulerat singularibus gratiis prosequens; Deus, inquit, tibi eam reponat, suppleatque ad hoc tenuitatis meæ vices; precibus quamdiu spirabo non desinam, ut tibi dum vixeris, & valetudinem corporis, & sanctimoniam animi conferuet; defunctum vero beata donet immortalitate, & cum fatis intelligam exiguum id quod possum ac valeo, esse multis tuis erga me meritis longè impar; nostris omnibus qui versantur in India commendo, ut iunctis meum ad Deum votis, idem tibi ab eo efflagitent. Si vero meum in Sinas iter ad Euangelij prædicationem diuina bonitas fortunarit; profecto post Deum id tibi acceptum feretur; & imputabitur tibi ea laus à Deo in cælo, & ab hominibus in hac vita. Malacam præterea P. Francisco Perez mandabat, ut quotquot illic essent de Societate inde exirent, Petrum Syluam rogans sua nauis exceptos Cocinum transferebat; Perez illic solus stationem in Rectoris munere retineret; Antonius Eredia Ormuzium mitteretur, æquum non esse innocentes illos, peste, fame, & iisdem cladibus, quæ vrbi miserriam impendebant, cum nocentibus inuolui. Mittebat quoque ad eum Franciscum Fereiram dimissum è Societate, solus cum Antonio Sinensi, & alio iuvene, neutro religioni adstricto subsistebat. Multis denique, refert idem Perez, Malacensem Præfectum Aluarum Ataidem lugebat, ut olim Samuël Saulem, & calamitates inculcabat, quæ oppressuræ erant infelicem. Berzeo Goani Collegij Rectori negotium dedit, ut ab Episcopo ad Malacensem Vicarium literas obtineret, quibus iuberetur eundem Aluarum exsecratum, & abscissum à communione Ecclesiæ promulgare; eiusmodi homines, qui nec animæ suæ, nec Dei ipsius vllis rationibus mouerentur, dedecore publico, debere ab lethargo suo ad suum sensum reuocari; præterquam quod posteros Præfecturam eandem obituros oportebat ab eodem sacrilegio deterreri, ne hominum de Societate in Molucas, Iaponiam, & Sinas mittendorum, sanctos eliderent conatus, & labores intercluso transitu perderent. His quoque ad eundem Patrem seuerissimum adiunxit præceptum, paucos in Societatem admittendi, admissos serio admodum probandi, probationibus impares, constanter dimittendi. Cum isto, inquit, hominum genere, idem tibi agendum, quod istic à me cum multis similibus fieri tute ipse vidisti, quodque postremum cum socio meo egi, quem ubi Societate indignum comperi, ex ea eieci. Supremas has literas velut spiritus sui reliquias, mercatoribus tradidit in Indiam perferendas; qua in re uti amico illo non potuit, qui eum Sanciano appulsum hospitio secum exceperat, ut cuius discessus fugienti fuisset quam abeunti similior.